

Schoolproject

ERFGOEDWANDELING IN BEVEREN-WAAS

De leerlingen van het zesde jaar ASO van het atheneum in Beveren-Waas werkten in 2018-19 een echte erfgoedwandeling uit. Jongeren en erfgoed? Is dat geen contradictio in terminis? Helemaal niet, zo bleek uit de ervaringen van leerkracht Nederlands en cultuurwetenschappen Inge Misschaert, die hiervoor samenwerkte met Bert Verwerft van Erfgoed Beveren en archivaris Carine Goossens. **Inge Misschaert**

ONZICHTBAAR ERFGOED IN DE PUBLIEKE RUIMTE

Kunst heeft in de maatschappij een vast verworven plek en wordt vaak aan het publiek getoond in een museale of religieuze context. Een museum bezoek je bewust: je koopt een ticket en volgt een rondleiding, al dan niet met een gids. Kunst en vooral erfgoed buiten een museale context en dus in de publieke ruimte, dat ligt veel minder voor de hand. Mensen die geen stadsbezoek doen, lopen geroutineerd van punt A naar punt B en zien de talloze voorbeelden van erfgoed niet meer. Als Daniel Buren streepjes aan gebouwen hangt, of Christo ze inpakt, of Fabre er ham omheen hangt, dan wordt een monument wel opgemerkt. Waarom wordt erfgoed in de publieke ruimte zo onzichtbaar?

PROJECT ERFGOED

Professor Koenraad Jonckheere kan er in zijn vak Visuele Cultuur aan de Universiteit van Gent niet genoeg de nadruk op leggen: we moeten weer leren kijken. Begrijpend lezen in het onderwijs is een heet hangijzer, maar begrijpend kijken is er nog veel slechter aan toe. Jongeren groeien op met een beeldcultuur die voortdurend wegflikt: in een paar seconden tijd hebben ze pakweg vijftien beelden gezien. Maar echt gekeken hebben ze niet. Om leerlingen weer te leren kijken en om duidelijk te maken dat zij de generatie zijn die in de toekomst zal instaan voor het bewaken en bewaren van dat erfgoed, bokste onze school in samenwerking met de erfgoedcel en het archief van de gemeente Beveren dit project in elkaar. Verschillende doelen zijn hierin aanwezig: leren kijken, burgerschap, zin voor cultuur en erfgoed, maar ook onderzoek

Over de auteur

INGE MISSCHAERT

is leerkracht Nederlands en cultuurwetenschappen aan het KA Beveren

doen (breder dan een simpele klik naar Wikipedia), archiefonderzoek en bronvermelding. Concreet wordt er een erfgoedwandeling uitgestippeld, waarbij de leerlingen een tekst schrijven over hun monument. Die wordt dan in een wandelkaart opgenomen. De foto's nemen ze zelf met hun smartphone en ook de route wordt door de leerlingen zelf bedacht: wat is de mooiste en rustigste weg om al deze pareltjes te ontdekken?

STAP VOOR STAP

Vermits het om een pilootproject ging, kwam alles stap voor stap tot stand. Na een geleid bezoek aan het erfgoedhuis Hof Ter Welle door erfgoeddeskundige Bert Verwerft, leerden de leerlingen al goed om zich heen te kijken. Het project werd voorgesteld en de tien monumenten werden verdeeld over groepjes van drie

leerlingen. De eerste opdracht is een opstapje uit de jongerencultuur. We daagden de leerlingen uit zichzelf met hun monument te verenigen in een selfie. Daarna trokken ze gewapend met een technische fiche terug naar het monument. Goed kijken was hierbij van groot belang. Uit welk materiaal is het monument gemaakt? Wat stelt het voor? Wat was of is de functie? Hoe groot is het? In welke staat bevindt het zich? Is er al een restauratie gebeurd? Of moet er misschien dringend iets hersteld worden? Dat waren allemaal dingen die ook interessant bleken voor de erfgoedmedewerkers.

VAN HET ARCHIEF TOT BIJ DE FOTOGRAAF

Na een eerste opzoekfase en het bestuderen van de Ferrariskaarten tijdens de lessen Aardrijkskunde, kwam de tweede fase in zicht: het archiefonderzoek. Een rondleiding in het archief van de gemeente Beveren bracht verheldering: nog maar weinig leerlingen waren ooit al in een dergelijke instelling geweest. Archivaris Carine Goossens legde uit wat een archief precies doet. Wat wordt er bewaard en wat niet? Na een interessante inleiding volgde een tweede workshop: zelf zoeken en graven in een archief.

De leerlingen gingen aan de slag met archiefmateriaal en zochten meer historische informatie op over hun monument. Na het archiefbezoek werd de gevonden informatie verwerkt tot een tekst in de klas. Een derde workshop met twee fotografen maakte de cirkel rond. De leerlingen kregen tips en tricks: hoe fotografeer je een landschap? Hoe breng je een monument goed in beeld? Uitproberen en alweer goed kijken bleken de gouden tips. Nadien werd de opdracht nog verscherpt. Uit de vele foto's die de leerlingen maakten, moesten ze nu de twee beste kiezen. Dat bleek nog niet zo gemakkelijk, maar na enige discussie kon elke groep toch een mooie keuze maken.

SCHATTEN OPZOLDER

Het eindresultaat was een folder met een wandeling, die door de dienst toerisme verspreid wordt. Dit is een tastbaar einde van een vruchtbaar project, dat geen einde betekent, maar een begin. Ook dit schooljaar werken we opnieuw rond erfgoed. Het project 'Schatten op zolder' verenigt deze keer twee scholen (Atheneum Beveren en Gentbrugge), waarbij de leerlingen elk met een collectie uit het archief aan de slag gaan. De leerlingen in Gentbrugge zullen zich over tinzegels buigen en de leerlingen uit Beveren werken

rond museale objecten op de zolder van Erfgoedhuis Hof ter Welle. Het eindpunt is deze keer een kleine pop-up-tentoonstelling. De leerlingen doen historisch onderzoek naar hun object en schrijven dat in een verslag neer. De stukken die ze bestuderen zijn nog onbeschreven, waardoor dit onderzoek en de beschrijving ook belangrijk zijn voor Archief Gent en het erfgoedhuis in Beveren. Nadenken over een expositie vergt ook creativiteit van de leerlingen. Hoe stel je een object goed tentoon? Hoe schrijf je een interessante zaaltekst? Hoe spreek je een audiofragment in? De invulling hangt ook van de *goesting* van de leerlingen af: ze werken des te beter als het onderwerp hen ook echt boeit.

GEEN EINDPUNT, MAAR EEN BEGIN

Werken rond erfgoed met leerlingen is lonend. De schoolmuren lopen hier mooi over in de echte wereld. Zo zien de leerlingen dat hun werk niet in een schoolarchief belandt, maar dat het ook naar buiten treedt. Een wandeling die echt door toeristen gedaan wordt, of een tentoonstelling die zij helemaal zelf hebben gemaakt, die door museumbezoekers bezocht wordt. Deze tentoonstellingen zullen op de erfgoeddag op 28 april geopend worden. Wees welkom!